

OBSAH:

- I. *Změny v ponětích filosofie* 9—27
Původ filosofie v touhách a v obrazivosti. Vliv společenských tradicí a společenské auktority. Současný rozvoj vědomostí o věcech faktických. Neshodnost a rozpor těch dvou typů. Hodnota toho a onoho typu. Klasické filosofie (1) kompenzační, (2) dialekticky formální a (3) zabývají se domnělou „vyšší“ skutečností. Myšlení naší doby uznává vědomosti o věcech faktických za prvotní a filosofii přičítá spíše určitou funkci společenskou nežli úkol absolutního poznání.
- II. *Několik dějinných činitelů při filosofické rekonstrukci* 28—45
Francis Bacon podává příklad novějšího ducha. . . . Vědomosti podle jeho pojetí jsou mocí. Jsou závislé na organisované badací součinnosti. . . . Podléhají zkoušce podle toho, kterak napomáhají společenskému pokroku. V novém myšlení odrážely se aktuální společenské změny, výrobní, politické, náboženské. . . . Nový idealism.
- III. *Vědecký činitel při rekonstrukci filosofie* 46—62
Věda zrevolucionisovala naše ponětí o přírodě. Filosofie se musí proměnit, protože už nezávisí na takové vědě, která by uznávala uzavřený, konečný svět. Anebo pevné druhy. Anebo povýšenost klidu nad změnou a pohybem. Protiva ponětí feudálních a demokratických. Vypuštění finálních příčin. Mechanická věda a možnost kontroly nad přírodou. Úcta ke hmotě. Nové naladění obrazivosti. Vliv až dosud spíše odborný než lidský a mravní.
- IV. *Změna v ponětích zkušenosti a rozumu* 63—80
Tradiční ponětí o přirozené povaze zkušenosti. Meze starověké civilisace. Účinek

klasické ideje na moderní empirism. Proč jest nyní možné chápati zkušenost jinak. Psychologická změna zdůrazňuje životního činitele, jak užívá prostředí. Účinek na tradiční idey vněmu a poznání. Činitel organisační. Společensky, zkušenost je nyní více vynalézavá a regulativní. ...Odpovídající tomu změna v ideji rozumu. Inteligence jest podmíněčná a vynalézavá. Slabost dějinného racionalismu. Kantovství. Protiva filosofii německých a britských. Rekonstrukce zkušenostního liberalismu.

V. *Změna v ponětích ideální a reálna* 81—101

Idealisování zakořeněno v nechuti k nepřijemnostem ... Tento fakt účinkoval na filosofii. ... Pravá skutečnost jest ideální, a tudíž neměnná, úplná? Proto je rozjímavé poznání něco vyššího nežli pokusné? Protiva k moderní praxi poznávací. ... Významnost změny. ... To aktuální nebo realistické znamená podmínky způsobující změnu. ... Ideály se stávají spíše metodami nežli metami. Příklad z překonání vzdáleností. Změna v ponětí filosofie. ... Významné problémy pro filosofii. ... Společenské pochopení a smíření. Praktický problém skutečna a ideálna.

VI. *Významnost rekonstrukce logické* 102—122

Přítomný zmatek, pokud jde o logiku. Logika je regulativní a normativní, protože zkušenostní. Příklad z matematiky. Původ myšlení v rozporech. Konfrontace s faktem. Odpovídá se anticipací neboli předpovědí. Důležitost hypotes. Nestranné zkoumání. Důležitost funkce deduktivní. Organisační a třídění. Povaha pravdy. Pravda není věcí, pravda jest cosi adverbialního.

VII. *Rekonstrukce v ponětích mravních* 125—141

Společný činitel v tradičních teoriích. Každá mravní situace jest jedinečná. Primát specifického neboli zindividualizovaného případu. Záludnost obecných cílů. Cena generalisace cílů a pravidel

jest intelektuální. Povážlivost rozdělování případů dobra na dobra vniterně cená a na dobra nástrojová; na dobra přirozená a na dobra mravní. Mravní cena přírodní vědy. Důležitost objevování v morálce. Odstranění farizejstva. ... Růst jako cíl. Optimism a pesimism. Poněti o štěstí. Kritika utilitarismu. Všechn život jest mravní potud, pokud je výchovný.

<i>VIII. Kterak se rekonstrukce dotýká filosofie společenské</i>	142—160
Nedostatky běžné logiky společenského myšlení. Zanedbávání specifických situací. Vady organického pojmu společnosti. Zla pojmu ustáleného, pevného Já neboli jednotlivce. Nauka o zájmech. Náprava mravů a zařízení. Mravní zkouška společenských zařízení. Společenský pluralism. Politický monism, dogma o národním státě. Prvotnost všelikého sdružování. Mezinárodní humanism. Organizace jest poněti podřízené. Svoboda a demokracie. Intelektuální rekonstrukce, až přejde v návyk, bude účinkovati na obrazivost, a tudíž na poesii a náboženství.	
Dodatek 1. <i>Pragmatism</i>	161—165
Dodatek 2. <i>Vývoj amerického pragmatismu</i>	166—186
Dodatek 3. <i>Osnova přednášek „Problémy filosofické rekonstrukce“</i>	187—196
<i>John Dewey: Životní dráha a spisy</i>	197—199
<i>Obsah</i>	200—202
<i>Rejstřík jmen a věcí</i>	205—211